Anu Castaneda

10.11.2021

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemistilaisuus 11.11.2021

Lausunto Valtioneuvoston selonteosta kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuulluksi kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista. Kotoutumisprosessin vahvistaminen on tärkeä tavoite. Selonteossa huomioidaan hyvin se, että kotoutumisen edistäminen on monen eri tahon tehtävä, ja että vaikuttavuuden lisäämiseksi kotoutumisen edistäminen tulisi valtavirtaistaa osaksi keskeisten politiikka-alojen suunnittelua, toimeenpanoa ja kehittämistä. Lisäksi on hyvin huomioitu, että eri alojen ammattilaiset tarvitsevat kotoutumiseen liittyvän osaamisen vahvistamista valtavirtaistaen.

THL pitää tärkeänä, että terveys, hyvinvointi ja turvallisuus näkyy selonteossa – nämä vaikuttavat kaikkeen kotoutumisessa ja kaikki kotoutumisessa vaikuttaa terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Toisin sanoen terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukemalla voimme edistää myös kotoutumista, ja vastaavasti kotoutumista edistämällä voimme tukea myös terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Olisikin tärkeää, että terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden tukemisen näkökulmat näkyisivät vielä paremmin läpi selonteon pelkän erillisen sisältökappaleen lisäksi.

Vastauksina maahan muuttaneen väestön terveyteen liittyvän tuen tarpeisiin selonteossa on tunnistettu hyvin sekä tarpeelliset erityispalvelut että toisaalta koko väestölle suunnattujen palvelujen kehittäminen erityisiä tarpeita huomioivaan, inklusiiviseen toimintatapaan. Näitä molempia tarvitaan, jotta maahan muuttaneen väestön terveyteen liittyviin tarpeisiin ja terveydentilassa vallitseviin väestöryhmien välisiin eriarvoisuuksiin voidaan vaikuttaa. Palveluihin (esim. mielenterveyspalvelut) pääsyssä ja käytössä on havaittu Suomessa merkittäviä eroja maahan muuttaneessa väestössä suhteessa koko väestöömme. Näiden erojen kaventamiseen olisi tarpeellista käyttää nykyistä enemmän voimavaroja.

Tuoretta, laadukasta tietopohjaa maahan muuttaneen väestön terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta on käytetty selonteossa verrattain hyvin, mikä on hienoa. Tällainen laadukas tietopohja on Suomessa karttunut valtavasti viimeisten vuosien aikana, ja tietopohjaa selonteon perustaksi olisi vielä enemmän, kuin mitä selonteossa tällä hetkellä on hyödynnetty.

THL näkee hyvänä, että selonteossa tunnistetaan vahvan tietopohjan tarpeet. Olisi tärkeää, että keskeisenä osana tietopohjaa, selvitysten ja koosteiden lisäksi, huomioitaisiin myös laajat, systemaattisesti kerättävät väestötutkimukset, jotka pystyvät parhaalla tavalla, yleistettävästi ja luotettavasti, vastaamaan kotoutumisen seurannan tietotarpeisiin. Myös väestösuhteiden seurannan tavoitteen soisi näkyvän selonteossa paremmin, sillä hyvät väestösuhteet, syrjimättömyys ja yhteiskunnan turvallisuus on tehokkaan kotoutumisen ja maahan muuttaneen väestön terveyden tukemisen edellytys.

Anu Castaneda

10.11.2021

THL pitää tärkeänä, että kotoutumisprosessia halutaan vahvistaa ja sen nopeutumista tukea. Kotoutumisajan rajaaminen tuskin tukee tätä tavoitetta. Monet verkkokurssit, oppaat, testit ja vastaavat kotoutumisprosessia ohjaavat tai tukevat toimenpiteet ja aikataulut sopivat hyvin eri tavoin eri taustoista, tilanteista ja lähtökohdista tuleville maahan muuttaneille ja eri statuksilla Suomessa asuville. Esimerkiksi riittävän vakaiden elinolosuhteiden turvaaminen ja riittävä psyykkinen hyvinvointi ovat edellytyksiä tämän kaltaiselle oppimiselle.

THL pitää hyvänä, että inklusiiviseen kielenkäyttöön kannustetaan selvityksen lopussa. Työ- ja elinkeinoministeriön johtamassa sanastotyössä kotoutumisen ja maahanmuuton toimijat ja maahan muuttaneet henkilöt itse ovat kohdistaneet uudistamistoiveita erityisesti termeihin maahanmuuttaja → maahanmuuttanut ja kotouttaminen → kotoutuminen. Olisi hienoa, jos tällainen inklusiivinen kielenkäyttö näkyisi nykyistä paremmin tässäkin selonteossa osana laajempaa poliittisten toimijoiden sitoutumista siihen.

Pääjohtaja Markku Tervahauta

Johtaja Tiina Laatikainen